

۲۲۹۸۹۳۴

**نگاهی فلسفی به اجرای سند تحول بنیادین در آموزش و
پرورش**

نویسنده : سروه ایوبی

www.ketab.ir

انتشارات زرنوشت

تهران - ۱۴۰۱

سرشناسه	ایوبی، سروه، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	نگاهی فلسفی به اجرای سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش / سروه ایوبی، ویراستار: عاطفه ابراهیمی
مشخصات نشر	تهران: زرنوشت، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	۱۶۸ ص.
شابک	۵-۳۷۷-۲۸۸-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست‌نویسی کامل این اثر در http://opac.nlia.ir دسترس است.
شناسه افزوده	ابراهیمی عاطفه ۱۳۷۱ - ویراستار

www.ketab.ir

انتشارات زرنوشت

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی،
کوچه مهدی‌زاده، شماره ۲۷، واحد ۱۹
تلفن: ۰۹۰۲۴۸۶۸۹۵۶ - ۶۶۴۲۹۶۱۵ - ۶۶۴۳۵۶۲۷
www.zarnevsh.com

نگاهی فلسفی به اجرای سند تحول بنیادین در آموزش

و پرورش

نویسنده: سروه ایوبی
ویراستار: عاطفه ابراهیمی
• چاپ اول: ۱۴۰۱ • شمارگان: ۱۰۰ نسخه • ناشر: زرنوشت
شابک: ۵-۳۷۷-۲۸۸-۶۲۲-۹۷۸
قیمت: ۶۰,۰۰۰ تومان
تمامی حقوق این اثر محفوظ است.

فهرست

پیشگفتار.....	۷
فصل اول: کلیات و تبیین مفاهیم.....	۹
۱-۱- مببحث اول: تحول و ضرورت در آموزش و پرورش.....	۹
۱-۱-۱- گفتار اول: چگونگی ایجاد تحول در سازمان.....	۱۱
۱-۱-۲- گفتار دوم: طبقه بندی سطوح تحول در سازمان.....	۱۳
۱-۱-۳- گفتار سوم: عوامل تسهیل کننده فرایند نوآوری.....	۱۶
۱-۱-۴- گفتار چهارم: نقش و مسئولیت مدیران آموزش و پرورش در فرآیند تغییر و نوآوری.....	۱۷
۲-۱- مببحث دوم: سند تحول بنیادین.....	۱۸
۲-۱-۱- گفتار اول: معرفی سند تحول.....	۱۸
۲-۱-۲- گفتار دوم: بررسی سیر تدوین سند ملی آموزش و پرورش.....	۲۰
۲-۱-۳- گفتار سوم: مبانی سند تحول بنیادین.....	۲۳
۲-۱-۴- گفتار چهارم: محتوای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.....	۲۷
فصل دوم: مبانی حقوقی سند تحول، اهمیت و ضرورت تحول در وزارت آموزش و پرورش در	
اجرای سند تحول.....	۳۳
۱-۲- مببحث اول: مبانی حقوقی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.....	۳۳
۱-۲-۱- گفتار اول: قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مبنای قانونی).....	۳۳
۱-۲-۲- گفتار دوم: حق بر تربیت.....	۴۳
۱-۲-۳- گفتار سوم: اعلامیه ی جهانی حقوق بشر.....	۴۷

- ۲-۲- مب‌حث دوم: اهمیت و ضرورت تحول در وزارت آموزش و پرورش ۵۱
- ۲-۲-۱- گفتار اول: کمبودها و کاستی‌ها ۵۳
- ۲-۲-۲- گفتار دوم: کوچک‌انگاری و مصرفی‌پنداشتن نظام آموزش و پرورش ۵۵
- ۳-۲- مب‌حث سوم: سیر عملکرد آموزش و پرورش در راستای اجرای سند تحول ۵۷
- ۳-۲-۱- گفتار اول: آموزش و پرورش در مسیر تغییر و تحول ۵۸
- ۳-۲-۲- گفتار دوم: تحول و توسعه آموزش و پرورش با توجه به توسعه جهانی ۶۱
- ۳-۲-۳- گفتار سوم: موانع موثر در تغییر آموزش و پرورش ۶۳
- ۳-۲-۴- گفتار چهارم: تحولات نظام آموزش و پرورش ایران ۶۵
- ۴-۲- مب‌حث چهارم: ماهیت و رویکردهای عملکرد سند تحول در آموزش و پرورش بعد از انقلاب ۷۰
- ۴-۲-۱- گفتار اول: ماهیت تحولات ۷۰
- ۴-۲-۲- گفتار دوم: رویکردهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بعد از انقلاب ۷۲
- ۴-۲-۳- گفتار سوم: تحول ساختاری بعد از انقلاب اسلامی ۷۴
- فصل سوم: عملکرد و برنامه اجرایی، مشکلات و موانع و چالش‌های اجرایی شدن سند تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش ۷۷
- ۳-۱- مب‌حث اول: عملکرد و برنامه اجرایی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در طول برنامه ششم توسعه ۷۷
- ۳-۱-۳- گفتار اول: برنامه‌های زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی ۷۸
- ۳-۲-۳- گفتار دوم: برنامه‌های زیر نظام برنامه درسی زیرنظام برنامه درسی ۹۰
- ۳-۳-۳- گفتار سوم: برنامه‌های زیر نظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری ۹۱
- ۴-۳-۳- گفتار چهارم: برنامه‌های زیر نظام تأمین و تخصیص منابع مالی ۹۳
- ۵-۳-۳- گفتار پنجم: برنامه‌های زیر نظام پژوهش و ارزیابی ۹۵
- ۶-۳-۳- گفتار ششم: برنامه‌های زیر نظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی ۱۰۲
- ۴-۳- مب‌حث دوم: مشکلات و موانع و چالش‌های اجرایی شدن سند تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش ۱۰۳

- ۱۰۵ ..... ۳-۴-۱- گفتار اول: چالش‌های درونی
- ۱۱۰ ..... ۳-۴-۲- گفتار دوم: چالش‌های بیرونی
- ۱۱۴ ..... ۳-۴-۳- گفتار سوم: چالش‌ها و موانع تحقق اهداف سند تحول بر اساس مبانی فکری
- ۱۱۵ ..... ۳-۴-۴- گفتار چهارم: چالش دیدگاه آموزش و پرورش لیبرال در راستای اجرای سند تحول بنیادین
- ۱۱۷ ..... فصل چهارم: مبانی فلسفی اجرای سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش
- ۱۱۷ ..... ۴-۱- مؤلفه‌های مبانی هستی‌شناختی سند تحول بنیادین
- ۱۱۹ ..... ۴-۲- محورهای هستی‌شناسی در اسلام
- ۱۲۰ ..... ۴-۳- محورهای هستی‌شناسی در سند تحول
- ۱۲۴ ..... ۴-۴- مبانی هستی‌شناختی سند تحول
- ۱۲۶ ..... ۴-۵- مؤلفه‌های مبانی معرفت‌شناختی سند تحول بنیادین
- ۱۲۷ ..... ۴-۶- محورهای معرفت‌شناسی در اسلام
- ۱۲۷ ..... ۴-۷- مبانی معرفت‌شناختی سند تحول
- ۱۳۰ ..... ۴-۸- مؤلفه‌های مبانی انسان‌شناختی سند تحول بنیادین
- ۱۳۰ ..... ۴-۸-۱- انسان‌شناسی
- ۱۳۰ ..... ۴-۸-۲- انسان‌شناسی اسلام
- ۱۳۳ ..... ۴-۹- مبانی انسان‌شناختی در سند ملی آموزش و پرورش
- ۱۳۶ ..... ۴-۱۰- مبانی انسان‌شناسی سند تحول
- ۱۳۹ ..... ۴-۱۱- مؤلفه‌های مبانی ارزش‌شناختی سند تحول بنیادین
- ۱۳۹ ..... ۴-۱۱-۱- مبانی ارزش‌شناختی
- ۱۳۹ ..... ۴-۱۱-۲- اهم مصادیق ارزش‌ها
- ۱۴۲ ..... ۴-۱۱-۳- ماوراء طبیعت
- ۱۴۲ ..... ۴-۱۲- مبانی ارزشی در سند تحول
- ۱۴۶ ..... ۴-۱۳- زمینه‌های دستیابی به اهداف (هنجارها)
- ۱۵۲ ..... ۴-۱۴- مؤلفه‌های مبانی دین‌شناختی سند تحول بنیادین

پیشگفتار

نهاد آموزش و پرورش به عنوان موثرترین دستگاه آموزشی و پرورش کشور در تحقق اهداف و زیر ساخت های امور فرهنگی و علمی و فناوری مورد نیاز در افق چشم انداز، خود نیازمند تحول و دگرگونی و اصلاح در جهت کسب توانمندی های لازم برای ایفای ماموریت های محوله است.

سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش با اتکا به آموزه های قرآن، اسناد بالادستی من جمله سند چشم انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴)، و نقشه جامع علمی کشور تنظیم شده است و آموزش و پرورش باید در پایان دوره به اهداف تعیین شده در سند دست یابد. طرح تدوین سند ملی آموزش و پرورش از جمله مأموریت های ویژه شورای عالی آموزش و پرورش در سال های پس از انقلاب اسلامی بوده است، در مسیر تحول بنیادین آموزش و پرورش شورای عالی انقلاب فرهنگی و در گام بعد شورای عالی آموزش و پرورش نقش مهمی را عهده دار می باشند. از آنجا که سند تحول بنیادین یک برنامه و چشم انداز بلند مدت بوده و با هدف ایجاد تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش تدوین شده است لذا این تحول و هدف میسر نخواهد شد مگر آنکه سایر نهاد های به عنوان حامی و در راستای تحول در نظام تعلیم و تربیت هم از آموزش و پرورش حمایت کنند. ضمن اینکه لازم است این نهاد ها خودشان همزمان با آموزش و پرورش متحول شوند. با توجه به اینکه نظام تربیت رسمی و عمومی هر کشور نظامی قانونمند و عمومی و برای همه آحاد جامعه الزام آور می باشد لذا نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی با نظام سیاسی حاکم ارتباط تنگاتنگی دارد. بنابر این، در تدوین فلسفه تعلیم و تربیت رسمی و عمومی نمی توان مقتضیات سیاسی جامعه را نادیده گرفت. در تبیین الگوی تربیت رسمی و عمومی جمهوری اسلامی ایران بایستی شاخصه های و ویژگی های سیاسی این نظام در نظر گرفته شود. سیاق اقدامات انجام شده در مسیر تعلیم و تربیت کشور، بیشتر معطوف به حوزه مطالعات تطبیقی و الگوگیری از نظام آموزش و پرورش کشورهای دیگر بوده و در عمل نیز در همین حد خلاصه گردیده است. تفاوت دیدگاه ها در بین صاحب نظران حوزه تعلیم و تربیت از مقوله اصلاح و باز تولید نظام آموزش و پرورش و عدم همگرایی در سطوح عالی کشور، از جمله عوامل اصلی در کاهش سرعت حرکت بوده است.